

علمای طراز اول در مجلس

اسنادی از مشروطیت که برای اولین بار منتشر میشود.

فرمان مشروطیت ایران در تاریخ ۱۴ جمادی الثانی سال ۱۳۲۴ هجری قمری به توشیح رسید و اولین جلسه مجلس ملی روز سه شنبه بیست و هفتم همین ماه در عمارت مدرسه عالی نظام که موقته برای انعقاد جلسات در نظر گرفته شده بود تشکیل یافت.

افتتاح رسمی مجلس روز ۱۸ شعبان انجام گرفت و دعوت نامه آن به امضای میرزا نصرالله خان مشیرالدوله (صدر اعظم وقت) برای رجال و بزرگان قوم فرستاده شد. در این دعوت نامه چنین آمده بود: "یوم یکشنبه هیجدهم شعبان سه ساعت به غروب مانده در عمارت گلستان افتتاح مجلس شواری ملی خواهد شد.

مستدعی است در ساعت مذکور برای درک سعادت حضورهما یونی شرف حضور بهم رسانید. در این جلسه که در اطاق برلیان (کاخ گلستان) تشکیل شده بود مظفرالدین شاه حضور یافت و با شدت بیماری چند کلمهای نیز سخن گفت.

پس از شروع کار مجلس، متن قانون اساسی که بوسیله دولت تهیه شده بود تقدیم مجلس گردید و هیئتی مرکب از مرتضی قلیخان صنیع الدوله، میرزا حسنخان مشیرالدوله، مهدیقلی خان مخبرالسلطنه و محمد قلی خان مخبرالدوله و چند نفر دیگر مورتدوین قانون اساسی جامع تری شدند و پس از آماده شدن بنظر آیت الله آقا سید محمد طباطبائی و آیت الله آقا سید عبدالله بهبهانی نیز رساندند و پس از تصویب مجلس برای توشیح مظفرالدین شاه ارسال داشتند.

این قانون که در ۱۵۱ اصل تدوین یافته بود در تاریخ ۱۴ ذیقعد سال ۱۳۲۴ هجری قمری (۸ دیماه ۱۲۸۵) به توشیح مظفرالدین شاه و امضای محمد علی میرزا و مشیرالدوله (میرزا نصرالله) رسید.

دیری نپائید که نارسائی‌های در قانون اساسی احساس شد و لذا برای رفع آن درصدد برآمدند تا متممی بر آن آماده سازند. در این وقت مظفرالدین شاه بدرود زندگی گفته و محمد علی شاه به کار مملکت داری پرداخته بود. لذا در تاریخ ۲۷ دیحجه سال ۱۳۲۴

فرمانی بشرح زیر صادر کرد: "جناب اشرف صدر اعظم، سابق هم دستخط فرموده بودیم کهنیات مقدسه ما در توجه به اجرای اصول قانون اساسی که امضای آن را خودمان از شاهنشاه مرحوم انار الله برهانه گرفتیم بیش از آنستکه ملت بتواند تصور کند و این بدیهی است از همان روز که فرمان شاهنساء مبرور انار الله برهانه شرف صدور یافت و تاسیس مجلس شورای شد، دولت ایران در عداد دول مشروطه کنتی توسیون بشمار میآید منتهی ملاحظه‌ای که داشتیم بوده است که قوانین لازمه برای انتظام وزارتخانه‌ها و دوائر حکومتی و مجالس بلدی مطابق شرع محمدی (ص) نوشته آنوقت بموقع اجرا گذارده شود. عین این دستخط ما را برای حجج اسلام سلمه‌الله تعالی و منتخبین شورای ملی ابلاغ نمایند."

روز بعد کمیسیونی مرکب از آقایان سعدالدوله، حاجی سید نصرالله سادات‌اخوی، سیدحسن تقی‌زاده، حاج حسین آقامین‌الضرب (مهدوی) صادق صادق (مستشار الدوله) میرزا محمود خان مشاورالملک، محقق الدوله، مخبرالملک و صدیق‌حضرت درمجلس شورای ملی تشکیل گردید و مأمور تدوین متمم قانون اساسی شدند.

متنی که توسط این کمیسیون تهیه شد پس از جرح و تعدیل در ۱۰۷ اصل روز سه‌شنبه ۲۹ شعبان ۱۳۲۵ به توشیح محمد علیشاه رسید.

اصل دوم متمم قانون اساسی مقرر داشته بود: "مجلس مقدس شورای ملی که به توجه و تأیید حضرت امام عصر عجل الله فرجه و بذل مرحمت اعلیحضرت شاهنشاه اسلام خلد الله سلطانه و مراقبت حجج اسلامیه کثرالله امثالهم و عامه ملت ایران تأسیس شده است باید در هیچ عصری از اعصار مواد قانونیه آن مخالفتی با قواعد مقدسه اسلام و قوانین موضوعه حضرت خیرالانام صلی الله علیه و آله و سلم نداشته باشد و معین است که تشخیص مخالفت قوانین موضوعه با قواعد اسلامیه برعهده علمای اعلام امام الله برکات وجودهم بوده و هست. لہذا رسماً مقرر است در هر عصری از اعصار هیئتی که کمتر از پنج نفر نباشد از مجتهدین و فقهای متدبیینی که مطلع از مقضیات زمان هم باشند به این طریق که علمای اعلام و حجج اسلام مرجع تقلید شیعه اسامی بیست نفر از علماء که دارای صفات مذکوره باشند معرفی به مجلس شورای ملی بنمایند. پنج نفر از آنها را بابیشتربه مقتضای عصر اعضای مجلس شورای ملی بالاتفاق یا بحکم قرعه تعیین نموده بسمت عضویت بشناسند تا موادی که در مجلسین عنوان میشود بدقت مداکره و غور رسی نموده هر یک از آن مواد معنونه که مخالفت با قواعد مقدسه اسلام داشته باشد طرح و رد نمایند که عنوان قانونیت پیدا نکند و رأی این هیأت علماء در این باب مطاع و متبع خواهد بود و این ماده تا زمان ظهور حضرت حجت عصر عجل الله فرجه تغییر پذیر نخواهد بود" براساس این اصل در

مجلس دوم پنج نفر از علمای مطلع از بیست نفر اسامی که توسط آقایان شیخ عبدالله مازندرانی و محمد کاظم خراسانی معرفی شده بودند به انجام وظیفه شرعی و نظارت بر تنظیم و تدوین قوانین پرداختند .

بر اساس سند اصیلی که در این مقاله آمده است آقایان فوق الذکر در تاریخ سوم جمادی الاولی سال ۱۳۲۸ اسامی بیست نفر را به مجلس فرستادند بدینقرار :

از نجف اشرف : حاج سید مصطفی کاشانی ، شیخ اسماعیل محلاتی ، میرزا محمد حسین نائینی ، سید ابوالحسن اصفهانی ، شیخ مهدی مازندرانی ، آقا ضیاء الدین عراقی ، شیخ عبدالله گلپایگانی ، از مشهد مقدس حاج سید اسدالله تزوینی تنکابنی ، از تهران ؛ حجة الاسلام بهبهانی ، حاج امام جمعه خوئی ، میرزا سید محمد آقا زاده بهبهانی ، از اصفهان ؛ حاجی آقا نورالله ثقفی لاسلام ، سید حسن مدرس قمشای ، از تبریز ؛ حاج میرزا زین العابدین ، از همدان ؛ حاج شیخ محمد باقر ، از سلطان آباد عراق ؛ آقا نورالدین از گلپایگان ؛ آخوند ملا زین العابدین ، پس از آن طی نامه دیگری آقایان شیخ محمد هادی مجتهد نائینی و حاج شیخ اسماعیل نیز اضافه شده اند .

از لیست ارسالی آقایان سید ابوالحسن اصفهانی ، حاج میرزا سید علی حایری حاج سید باقر همدانی ، حاج آقا نورالله اصفهانی ، شیخ مهدی مازندرانی ، حاج میرزا ابوالحسن انجری ، سید حسن مدرس و حاج امام جمعه خوئی بقید قرعه انتخاب شدند لیکن برخی از آنان از جمله آقایان سید ابوالحسن اصفهانی و حاج آقا نورالله عذر خواستند ولیکن بقیه افرادی که قبول خدمت کردند منشاء خدمات مؤثر در پارلمان شدند و از آن جمله است سید حسن مدرس .

اکنون متن اسناد مربوط به این معرفی و انتخاب و نیز عین نامه های متبادله برای ضبط و ثبت در تاریخ مشروطیت و پارلمان ایران عیناً گزافه میشود .

۱۳۲۸ سوم - شهر جمادی الاولی

بسم الله الرحمن الرحيم

مجلس محترم شورای ملی شیدالله تعالی ارکانه - چون بموجب فصل دوم از متمم قانون اساسی رسماً مقدر است که برای مراقبت در عدم مخالفت قوانین موضوعه با احکام شرعیه بیست نفر از مجتهدین عدول (؟) عارف مقتضیات عصر به مجلس محترم معرفی شود و پنجنفر یا بیشتر با کثرت آراء با قرعه از ایشان انتخاب نموده بعضویت مجلس محترم بشناسند و امضاء و رد هیئت معظم را در این باب مطاع و متبع دانسته هر چه را که اکثر از این هیئت محترمه مخالف شریعت مطهره شمارند بکلی الفاء نموده سمت قانونیت ندهند

و بموقع اجراء نگذارند لهذا بموجب همین فصل شریف که بمنزله روح سیاست اسلامیّه و حافظ استقامت این اساس سعادت است مدنیست در مقام لّحص و سؤال از امهات بلادبر آمدم و با اینکه بحمدالله عدد کثیر موصوفین باوصاف مذکوره که چشم اسلام بوجود مبارکشان روشن است معرفت خودمان با شهادت شهود معتبره احراز شد لیکن چون بقاء جمله در مراکز خودشان اهم و لازم و حرکت جمله دیگر بطهران زحمتی است فوق العاده بلکه خیلی از آقایان عظام حاضرین طهران هم که جامع اوصاف و پشتیبان ملت و مایه قوام این اساس سعادتند مراقبت حضور همه روزه مجلس زحمتی است فوق حد تحمل ایشان لهذا بمعرفی آقایان مفصله الاسامی با اعتدال از اسقاط عناوین و القاب و عدم رعایت تقدم و تأخر اکتفا میشود .

از نجف اشرف زاده الله تعالی شرفاً و عزاً - آقای حاجی سید مصطفی کاشانی - آقای آقا شیخ اسمعیل محلاتی - آقای میرزا محمد حسین نائینی - آقای آقا سید ابوالحسن اصفهانی - آقای آقا شیخ مهدی مازندرانی - آقای آقا ضیاء الدین عراقی - آقای آقا شیخ عبدالله گلپایگانی -

از شهر مقدس علی شرفها افضل الصلاة والسلام - آقای حاج سید اسداله قزوینی تنکابنی - از خود طهران - آقای حجة الاسلام بهبهانی - آقای حاج امام جمعه خوئی - آقای آقا میرزا سید محمد آقا زاده بهبهانی .

از اصفهان : آقای حاجی آقا نورالله ثقة الاسلام . آقای سید حسن مدرس قمشاهی .

از تبریز - آقای حاج میرزا ابوالحسن انجری (انگجی)

از شیراز - آقای سید علی کازرونی .

از یزد . آقای حاجی میرسید علی حائری .

از بلده طیبه قم علی التالیه بهاسلام الله آقای حاج میرزا زین العابدین .

از همدان . آقای آقا حاج شیخ محمد باقر .

از سلطان آباد عراق . آقای آقا نورالدین .

از گلپایگان . آقای آقا آخوند ملازین العابدین . ادام الله تعالی تأییداتهم و تسوید

انهم .

آقایان عظام که معرفی شده اند انصاف جمله از ایشان بمعرفت کامله خودمان معلوم و نسبت ببعضی هم شهادت شهود ثابت است . و طیفه مقامیه آقایان عظام نظار که بعضویت منتخب میشوند رعایت تطبیق قوانین راجعه بساسات مملکتی است کائنا ما کان برا حکام خاصه و عامه شرعیه اما تسویه و تعدیل امور مالیّه و تطبیق دخل و خرج مملکت مطلقاً خارج

از این عنوان است .

چنانکه قوانین راجعه بمواد قضائیه و فصل خصومات و قصاص و حدود و غیر ذلک از آنچه صدور حکم در آنها وظیفه خاصه حکام شرع انور است و از برای هیئت معظمه دولت جزارجاع به مجتهدین عدول نافذی الحکومه و اجراء حکم صادر کائنا ماکان مداخله و تصرفی نیست . البته وضع اینگونه قوانین و دستورالعمل حکام شرع انور هم از وظایف مجلس محترم ملی خارج و در شریعت مطهره مبین و معلوم و وظیفه مجلس محترم در این امور فقط تعیین کیفیت ارجاع و اجراء و تشخیص مصداق مجتهد نافذ الحکومه است که بعون الله تعالی مصادیق واقعیه معین شوند .

انشاء الله تعالی آقایان علماء عظام که فعلاً در مجلس محترم سمت عضویت دارند اگر چه انصاف جمله از ایشان باوصاف ثلثه معتبره در هیئت معظمه نظار معلوم است لکن چون وظیفه رسمیه این هیئت معظمه فقط رعایت انطباق قوانین سیاسیه مملکت بر شرعیات است لهذا از معرفی ایشان در اینموقع عجلتاً اغماض شد ولیکن البته انتظار شریفه ایشان هم معین هیئت معظمه نظار خواهند بود . انشاء الله تعالی .

ادام الله تعالی تائید کم و تسویدکم والسلام علیکم جمیعاً و رحمة الله و برکاته
الاحقر عبدالله المازندرانی - (مهر و امضاء) - الاحقر الجانی محمد کاظم الخراسانی
(مهر و امضاء)

بسم اله الرحمن الرحیم

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

مرکز جامع علوم انسانی

تهران

مجلس محترم شورای ملی شیدالله تعالی ارکانه - هر چند ورقه معرفی بیست نفر مجتهدین عظام هفته قبل فرستاده شد لکن چون بدیهی است عدد بیست نفر بشرط عدم زیاده نیست لهذا مجدداً معروض میشود . جناب مستطاب زیدة اله مجتهدین العظام آقای حاجی شیخ محمد حادی مجتهد قائمینی سلمه الله تعالی هم از یگانه وجودات محترمه و جامع اوصاف ثلثه معتبره در این وظیفه مهمه و الحق وجود محترمشان در بیرجند بمنزله گنجی است در خرابه چنانچه اکثریت آراء مبعوثان عظام ایدهم الله تعالی بر انتخاب آنجناب و بلکه بافزودن عدد منتخبین بر پنج نفر صادر شود زهی موجب اطمینان است . انشاء -
الله تعالی امضاء و مهر - عبدالله المازندرانی و محمد کاظم الخراسانی .

تلگراف

نمره کتاب ثبت ۴۷۳۲/۱۸۰۱ - خدمت حضرات حجج الاسلام آیت الله آقای خراسانی و آقای مازندرانی دامت برکاتیم پنج نفر از جمله منتخبین علماء عظام جناب مستطاب ملاذالاسلام آقای آقا سید ابوالحسن اصفهانی سلمه الله مقرر فرمایند عاجلاً روانه طهران شوند که عموم ملت از سعادت حضور ایشان مستفیض گردند

نمره کتاب ثبت ۴۷۳۲/۱۸۰۲

اصفهان - بتوسط انجمن محترم ولایتی - خدمت جناب مستطاب ملاذالانام آقا میرزا سید حسن مدرس قمشاهی سلمه الله .
از جمله منتخبین علماء عظام در مجلس شورای ملی وجود محترم جناب مستطاب عالی است ، انشاء الله عاجلاً حرکت فرموده بطهران تشریف بیاورند که عموم ملت از سعادت حضور حضرتعالی بهره مند گردند .

نمره کتاب ثبت ۴۷۳۳/۱۸۰۳

یزد - بتوسط انجمن محترم ولایتی - خدمت جناب مستطاب ملاذالانام آقای حائری سلمه الله از جمله منتخبین علماء عظام در مجلس شورای ملی وجود محترم جناب مستطاب عالی است . انشاء الله عاجلاً حرکت فرموده بطهران تشریف بیاورید که عموم ملت از سعادت حضور جناب عالی مستفیض شوند .

علامت شیروخورشید

بتاریخ ۷ - شهر شعبان سنه ۱۳۲۸

مجلس شورای ملی

نمره کتاب ثبت ۴۷۲۲/۱۷۹۲

کارتن ۳ - دوسیه ۳۴

ذکر نمره های قبل -

ضمیمه ۱

خدمت حضرات حجج الاسلام آیت الله خراسانی و مازندرانی دامت افاضاتهما در جلسه ۷ شعبان آقایان حاجی میرزا زین العابدین قمی باتفاق آراء و آقا سید ابوالحسن

اصفهانی و حاجی میرسیدعلی حائری و آقا سید حسن مدرس قمشه و حاجی امام جمعه خوئی بحکم قرعه‌منتخب‌گردیدند. محض اطلاع خاطر آن ذوات مقدس عرض شد. امضاء (عبدالحسین)

بتاریخ ۱۹ شهر سنبله سنه ۱۳۲۸

تلگراف به اصفهان

نمره کتاب ثبت ۷۸۴۳

خدمت دیشرافت جناب مستطاب شریعتمدار حجت الاسلام آقای حاج آقا نورالله‌ثقة الاسلام دامت برکاته .

با کمال مسرت قلبی و امیدواری به پیشرفت امور مملکتی و حسن استقبال خدمت دیشرافت زحمت اظهار داده عرض مینماید که در جلسه شنبه پنجم شهر رمضان در مجلس شورای ملی حضرتعالی در جمله علمای اعلام طراز اول بعضویت مجلس انتخاب و تمام نمایندگان این حسن موقع و انتخاب را تبریک گفته استقبال خود را خیلی روشن ملاحظه مینمایند و با کمال میل قلبی و حسن توجه انتظار دارند که خیلی زود حرکت فرموده از حضور شریف خودتان و آراء صائبه و انقباس قدسیه زینت و زیب مجلس و موجب امیدواری نمایندگان شود .

بتاریخ ۱۲ شهر ... سنه ۱۳۲۸

علامت شیر و خورشید

مجلس شورای ملی

نمره کتاب ثبت ۲۶۶۸

کارتن ۳ - دوسیه ۳۴

ذکر نمره‌های قبل

ضمیمه ۱

تلگراف

همدان - جناب مستطاب شریعتمدار ملاذالانام آقای حاج شیخ باقر دامت برکاته - با کمال مسرت خاطر محترم جناب مستطابعالی را مستحضر میسازد که از جمله پنج نفر علماء اعلام برای مجلس شورای ملی جناب مستطابعالی معین شده‌اید . بدیهی است زود حرکت فرموده از حضور شریف در مجلس شورای ملی نمایندگان محترم مستفیض میشوند . (امضاء لایقرا)

بتاریخ دهم شهر ذی قعدة سنه ۱۳۲۸

علامت شیر و خورشید

مجلس شورای ملی

نمره کتاب ثبت ۹۷۰۵/۳۵۴

کارتن ۳ - دوسیه ۳۴

جناب مستطاب حجة الاسلام آقای آقا شیخ مهدی مازندرانی دامت برکاته مجلس شورای ملی جنابعالی را بعضویت هیئت علمیه مجلس منتخب نمود انشاء الله هرچه زودتر تشریف آورده عموم نمایندگان را در استفادات افکار عالیه خود قرین امتنان خواهد فرمود -
امضاء معاضد الملک دبیر حضرت

اداره تلگرافی دولت علیه ایران

از قصر به طهران

نمره	عدد کلمات	تاریخ اصل مطلب	اطلاعات
۵	۶۱	روز ۱۷ ۱ ساعت - ۱۱ دقیقه	

مجلس مقدس شورای ملی شهید الله ارکانه اگر چه انتخاب داعی در عداد هیئت معظم مجتهدین اعضاء (عظام) موجب کمال تشکر و خدمت بدین ، وطن و ملت غایت الغصوی آمال امثال داعی است لکن نظر بکثرت موانعی که رفع آنها خارج از اقتدار است این توفیق مسلوب و با کمال شرمساری استعفاء خود را تقدیم میدارد ، الداعی مهدی مازندرانی (مهر تلگرافخانه) تاریخ ۱۹ شهر جدی ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

اداره تلگراف دولت علیه ایران

از یزد به طهران

نمره	عدد کلمات	تاریخ اصل مطلب	اطلاعات
جواب ۵ دولتی	۱۷	روز ۵ ۱ ساعت - ۱ دقیقه	مجلس مقدس

بواسطه نقاهت و ضعف مزاج از اقدام برانجام این مقصد عالی در مرکز معذورم بتاریخ شب ۷ سنبله ایت ثیل سنه ۱۳۲۸
حائری - مهر تلگرافخانه

اداره تلگراف دولت علیه ایران

از اصفهان به طهران

نمره	عدد کلمات	تاریخ اصل مطلب	اطلاعات
جواب ۷ دولتی	۱۳۶	روز ۲۹ ۱ ساعت به غروب	-

مقام محترم مجلس شورای ملی شهید الله ارکانه - تلگراف مبارک زیارت شد از اینکه

نظر بحسن ظن که بداعی داشته این ضعف را بجهت نظارت قانون انتخاب فرموده اند ممال امتنان و تشکر حاصل شد . افسوس که تلگراف مبارک در سه منزلی اصفهان که بر حسب نذری که نموده بودم مسافر عتبات بودم زیارت شد و چون اول وظیفه این خدمت بملت است این قسم میدانم که خاطر مبارک حجج الاسلام عتبات عالیات را از بعضی مطالب مملکت کاملاً مستحضر نمایم اولی این قسم دانستم که عاجلاً ادا تکلیف شرعی خود را نموده ضمناً بزرگترین خدمت باین اساس مقدس را انجام نموده سه ماهه مشرف باین خدمت خواهم شد و از تعجیل معذرت میخوام و هرگاه مطلب لازمی است که باید حقیقراً مستحضر فرمایند در عراق منتظر هستم . داعی شیخ نورالله - (محل مهر)
بتاریخ شب ۳۰ شنبه - ایت نیل سنه ۱۳۲۸

اداره تلگرافی دولت علیه ایران

از همدان به طهران

اطلاعات	تاریخ اصل مطلب			عدد کلمات	نمره
	دقیقه	ساعت	روز	۷۸	جواب ۵ دولتی

حضور مبارک حضرت امجد رئیس مجلس مقدس شیدالله تعالی ارکانه - از وصول تلگراف محترم مخلوط - حاجی شیخ تقی سابقها وثقه الاسلام یزدی نزدیکها استخراج در این فقره فرموده جوابی معروض - متأسفانه خاطر نشان امانت نگردیده که از میان معرفی شدگان عظام منجمله این احقر انتخاب فرموده اند حقیقتاً از جهاتی عجز داشته بکمال انکسار اظهار بی توفیقی کرده معذرت میخواد و از میسر خدمات سمت درینجی نبوده و عوائق بی حصر است .

محمد باقر (محل مهر)

بتاریخ ۱۵ شوال (؟) سنه ۱۳۲۸

اداره تلگرافی دولت علیه ایران

از قصر به طهران

اطلاعات	تاریخ اصل مطلب			عدد کلمات	نمره
	دقیقه	ساعت	روز	۸۱	۳

مجلس مقدس شورای ملی شیدالله تعالی ارکانه . هرچند از انتخاب مبعوثان عظام ایدهم الله تعالی این خادم شریعت مظهره را بسمت عضویت هیئت مقدس مجتهدین اعضاء متشکر و آرزومند خدمت بدین و دولت بوده و هست لکن نظر بمواقع کثیر از این توقیف محروم و همانطوریکه حضور آقایان آیات الله دامت ظللالهم معروض داشتم استعفای خود را به مجلس محترم با کمال اعتذار تقدیم و امید پذیرائی دارد . انشاء الله تعالی ، الداعی ابوالحسن الموسوی الاصفهانی (محل مهر)

بتاریخ ثبت ۱۳ شهر عقرب ساعت ۵ از شب - دقیقه - ایت نبل - سنه ۱۳۲۸

بتاریخ ۱۹ شهر ظفر الظر سنه ۱۳۲۹
اداره تحریر ایالات و غیره

علامت شیر و خورشید
مجلس شورای ملی

نمره کتاب ثبت ۱۲۷۶۵/۳۴۱۴

انجمن محترم ایالتی - مشهد

تلگراف جوابیه جناب مستطاب حجت الاسلام آقای آقا شیخ محمد هادی دامت برکاته

را که ضمناً مخابره فرموده بودند از حسن توجه و نیات عالیه ایشان نسبت باهمیت موقع نهایت خرسندی حاصل گشت و انتظار چنان است همینقدر که ملائمت هواسا عا دشمجلس شورای ملی را از حضور خود قرین سعادت و مسرت فرمایند ، (امضا - عبدالحمید و ابراهیم) .

اداره تلگرافی دولت علیه ایران

از شهر به طهران

نمره	عدد کلمات	تاریخ اصل مطلب			اطلاعات
جواب ۹ دولتی انجمن ایالتی	۱۹۰	روز	ساعت	دقیقه	

توسط نمایندگان خراسان - مجلس مقدس - تلگراف آقای آقا شیخ هادی را رسانده جوابی که رسیده عیناً درج می شود توسط انجمن ایالتی سددالنه اساسه . مقام منبع مجلس مقدس شورای ملی شیدالله ارکانه - تلگراف مبارک را که مبنی بر انتخاب داعی بسمت عضویت مجلس مقدس بود زیارت نموده تشکرات صمیمانه خود را از حسن ظن و کلاه ملت باین بنده بی بیضاعت با کمال افتخار تقدیم عینماید و جواباً معروض میدارد عجلاناً بملاحظه سردی هوا و ضعف چشم که مخصوصاً در این زمستانی عارض شده با کمال تأسف خود را از مسارعت

به نیت این سعادت معذور می بیند و امیدوار است که بعد از نوروز با مساعدت مشیت ربانی حلت انشاء و احاد الجانی که اهالی را از حرکت داعی حاصل است حسن ظن و کلا، عظام را بحسن استقبال تلقی نموده انشاء الله تعالی مجتهد خود را در اداء حقوق گرانبهای ملت و اسلامیت که همواره منظور نظر داشته و باندازه اقتضای وقت و مکان در اینجا نیز تجافی نداشته در آن مقام مقدس شرکت و استظهار و مساعدت و کلا، عظام میذول دارد . محمد هادی ۲۶۹۵ - انجمن ایالتی خراسان - ذبیح الله (محل مهر)

بتاریخ ۳۲ شهر دلو - ساعت - صبح - دقیقه - ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

زیر این تلگراف نوشته شده است . در جلسه خوانده شد ۱۴ صفر ۱۳۲۹

اداره تلگرافی دولت علیه ایران

از قصر به تهران

نمره	عدد کلمات	تاریخ اصل مطلب	اطلاعات
اسجانی	۶۶	روز ۲ ساعت ۱ دقیقه	-

مجلس محترم شورای ملی نصرالله تعالی اعوانم چون توقف جناب مستطاب شریعتمدار تقه الاسلام آقای حاج شیخ اسمعیل دامت برکاته در طهران معلوم نباشد . در عداد نظار تعداد نشدن حال که منتخبین نجف اشرف استعفاء فرموده چنانچه آن جناب مضایقه از توقف و اجابت نداشته باشند انتخاب ایشان خیلی موقع است کتباً هم اشاره به این مطلب شده است .

محمد کاظم خراسانی - عبدالله مازندرانی (محل مهر)

بتاریخ ثبت - ۴ دلو - شهر - ساعت - دقیقه - ایت ثیل - سنه ۱۳۲۹

در پایان متن نامهای را که جمعی از مردم کاشان به مجلس فرستاده اند عیناً می آوریم .
جالب آنکه ما شاء الله خان کاشی نیز جزء امضاء کنندگانست .

حضور مبارک ریاست محترم و کلا، مجلس دارالشورای ملی شیدالله از گانه تصدیع عرض میدهد . که چون در اصل دوم قانون اساسی مقرر داشته اند که در هر عصری از اعصار هیئتی که کمتر از پنج نفر نباشد از مجتهدین و فقیهای متدینین بدستور معنون در همان اصل تعیین شود و بسمت عضویت شناخته شوند تا مواد مستخرجه از مجلس بنظر ایشان رسیده از مفاسد مخالفت با قوانین مقدسه اسلامی منزه و میرا باشد لهذا ما عموم مسلمین و وطن خواهان بزرگلا، محترم خودمان اخطار مینمائیم اکنون که بحمدالله مجلس . مفتوح و بوظایف خود

شروع نمودمانند اعمال اصل دوم لازم و حضور آن پنجنفر در پارلمان واجب میباشد .
پس بعهدہ آقایان عظام است که در اجرای این مادہ مانند سایر مواد جہد وافی نمودہ
ترتیب آنرا فراهم کردہ حضور آن پنجنفر را تاکیدا " با نہایت عجلہ خواستار باشند و تعطیل
قوانین موضوعہ را راضی نشوند (امضا: عموم مسلمین وطن خواہان) .

انشاء اللہ کمال مراقبت را در این امر خواهند فرمود . (الداعی الجانی شیخ ابو جعفر
الکرمانی) - المستدعی عبدالحسین - اقل میرزا احمد سمسار - الجانی عبدالغفور الموسوی
- حریرہ الاحقر میرزا عبداللہ - چون در فصل ثانی از قانون محرر است کہ پنجنفر از طراز
اول باید در مجلس مقدس ملی بودہ باشد این امر لازم و واجب است . الاحقر حاجی سید
علی ۲۸ شہر ذی قعدۃ الحرام ۱۳۲۷ - اقل السادات والتجار (محل مهر) - اقل العباد
علی کاشانی - اقل العباد ماشاء اللہ کاشانی - محمد علی الموسوی - اقلی العباد محمد حسن

کاشانی - اقل الحاج حاجی مظاهر - محمد علی سمسار - اقل العباد حاجی مشہد مہدی
کاشانی - اقل میرزا احمد - اقل تجار حسنعلی کاشانی - اقل تجار محمد اسمعیل ہمدانی -
اقل السادات اسدالہ الحسینی - اقل الحاج مہدی کاشانی - اقل السادات محمد باقر سقط
فروش - اقل السادات حاجی سید نصر اللہ سمسار - اقل الحاج عبدالوہاب صحیح است .
اقل کربلائی محمد حسین صحیح است - اقل محمود صحیح است .

اقل کربلائی محمد حسین صحیح است - اقل محمود صحیح است . اقل العباد ماشاء اللہ -
کاشانی - اقل الجانی مہدی کاشانی .

پنج قطعہ سند مربوط بہ این مقالہ در صفحات ۱۵ تا ۱۸ و دو قطعہ ویک تکس در جلد
مجلہ عینا گرازر شدہ است .
بقیہ از صفحہ ۹۰

متن دوناہہ از میرزا حسن برای ناصرالدین شاہ دیدہ می شود .

و اینکہ آقای الگار در ص ۲۹۶ می گوید : شیرازی نسبت فتوا را بخودش نفی نکرده،
در کتابچہ حاجی علی یاد شدہ، صورت تلگرافی با مضای شیرازی در تأیید فتوا نیز دیدہ
می شود .

۲۴ - ص ۳۰۳ : آقای الگار تعبیر فوریه و جمال را ، کہ میرزا حسن شیرازی را " مجتہد
کربلا " نہ " سامرہ " خواندہ اند ، اشتباہ می داند ، در صورتی کہ اشتباہ نیست ، زیرا کہ مردم
ایران واژہ " کربلا " را بجای " عراق " بکار می بردہ و هنوز نیز می برند .

شماره ۱۳۲۸ شهر تهران

مجلس شورای ملی -

مجلس شورای ملی
 حضرت آقا رضا خاں درویش
 با اتفاق آراء در جلسه مورخه ۱۳۲۸
 در روز پنجشنبه ۱۳۲۸
 در جلسه مورخه ۱۳۲۸
 در روز پنجشنبه ۱۳۲۸

نمبر کتاب ثبت	۴۷۲۲/۷۹۲
کارتن	دوسه
ذکر نمرة های قبل	
شعبه	۱

مجلس شورای ملی
 در روز پنجشنبه ۱۳۲۸
 در جلسه مورخه ۱۳۲۸
 در روز پنجشنبه ۱۳۲۸
 در جلسه مورخه ۱۳۲۸
 در روز پنجشنبه ۱۳۲۸

مجلس شورای ملی

نمبر کتاب ثبت	۹۷۰۵
کارتن	دوسه
ذکر نمرة های قبل	
شعبه	

از پهلوی به طرز ادارهٔ تلگرافی دولت علیه ایران صفحه

تعمیر	عدد کلمات	تاریخ اصل مطلب			اطلاعات
حوادث طرز	۷۸	روزه	ساعت	دقیقه	-

مجلس شورای ملی
 محترم محفوظ صاحب شرف و تقوی که با دقت و ابراهیم برادر نزدیک و استمرار در راه توفیق و فهم
 جوایز معروف و منصفانه خزانگی این «من» نزد همه مردم از زبان معرفت و نگاه
 عظیم مجدداً این حق را بزرگوارانه و حقیقت از آنها آید بخیر داشته بجا آور
 انکه بدو توفیق که سعادت من خواهد و از مسئولان و مسئولان گشت در این بنوع و عوالت

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 کتابخانه ملی و موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی
 به مهر است کتابخانه ملی و موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

تاریخ	شماره	ساعت	دقیقه	تیل	ت ۱۳۲۸
-------	-------	------	-------	-----	--------

این صفت از هر کس که در او کمی از این صفت در او باشد در او کمی از این صفت در او باشد
 این صفت از هر کس که در او کمی از این صفت در او باشد در او کمی از این صفت در او باشد
 این صفت از هر کس که در او کمی از این صفت در او باشد در او کمی از این صفت در او باشد
 این صفت از هر کس که در او کمی از این صفت در او باشد در او کمی از این صفت در او باشد

